Čovjek

Čast čovjeka

Prednost čovjeka nad ostalim stvorenjima

وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِی آدَمَ وَ حَمَلْنَاهُمْ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

Mi smo sinove Ademove zaista odlikovali: dali smo im da kopnom i morem putuju, i opskrbili ih ukusnim jelima, i dali im velike prednosti nad mnogima koje smo stvorili.[1]

U djelu Kenzu-l-‘ummal se prenosi od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, s.a.v.a., rekao: „'Nema ničeg časnijeg Bogu od čovjeka.' Neko je upitao: 'O Allahov Poslaniče, ni meleki?' On je odgovorio: 'Meleki su prisiljeni kao Sunce i Mjesec.'“[2]

Imam Sadik, mir s njim, prenio je: „U toku Noćnog putovanja Allahovog Poslanika, s.a.v.a. (Isra i Miradž) nastupilo je vrijeme klanjanja pa je Džibril proučio ezan i ikamet, a zatim rekao: 'O Muhammede, prođi naprijed!' Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: 'Ti prođi naprijed, o Džibrilu!' Tada mu je on odgovorio: 'Mi, zaista, ne prolazimo ispred ljudskih bića otkad nam je naređeno da se sedždom poklonimo Ademu!'“[3]

Ono što donosi spas

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِی صَلاَتِهِمْ خَـاشِعُونَ * وَ الَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

Ono što žele – vjernici će postići, oni koji su u svom klanjanju skrušeni, i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju...[4]

قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّى * وَ ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى.

Postići će šta želi onaj koji se očisti i sjeća se imena Gospodara svoga pa klanjanje obavlja.[5]

قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّـاهَا * وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا.

Uspjeće samo onaj ko je očisti, a propašće onaj ko je na stranputicu odvodi![6]

فَاتَّقُواْ اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَ اسْمَعُواْ وَ أَطِيعُواْ وَ أَنفِقُواْ خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ وَ مَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ.

Zato se Allaha bojte koliko god možete, i slušajte i pokoravajte se, i milostinju udjeljujte – za svoje dobro. A oni koji budu sačuvani gramzivosti, biće oni koji će uspjeti.[7]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Sigurno će uspjeti onaj ko svoje srce iskreno posveti vjerovanju, i učini srce svoje sačuvanim, i svoj jezik iskrenim, i svoju dušu smirenom, i narav svoju ispravnom, i uho svoje čujućim, i oko svoje videćim.“[8]

Jednakost muškarca i žene u vrijednostima

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْقَانِتِينَ وَ الْقَانِتَاتِ وَ الصَّادِقِينَ وَ الصَّادِقَاتِ وَ الصَّابِرِينَ وَ الصَّابِرَاتِ وَ الْخَاشِعِينَ وَ الْخَاشِعَاتِ وَ الْمُتَصَدِّقِينَ وَ الْمُتَصَدِّقَاتِ وَ الصَّائِمِينَ وَ الصَّائِمَاتِ وَ الْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَ الْحَافِظَاتِ وَ الذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَ الذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَ أَجْرًا عَظِيمًا

Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i skrušenim muškarcima i skrušenim ženama, i muškarcima koji daju zekat i ženama koje daju zekat, i muškarcima koji poste i ženama koje poste, i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha – Allah je zaista za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio.[9]

U djelu Ed-Durru-l-mensur se navodi: „Bejhekija je prenio od Esme Ensarijke, kćerke Jezida, da je ona došla Vjerovjesniku, s.a.v.a., koji je sjedio među svojim drugovima, i rekla mu: 'Žrtvovala bih za tebe i oca i majku! Zaista, dolazim ti ispred žena, i znaj – žrtvovala bih se za tebe! – da nema nijedne žene na istoku i na zapadu koja je čula za ovaj moj dolazak tebi, a da ne misli kao ja! Uistinu, Bog te poslao s Istinom muškarcima i ženama, pa mi povjerovasmo u tebe i tvoga Boga, Koji te poslao. Mi, zajednica žena, ograničene smo i u kuće zatvorene; mi smo temelji kuća vaših, predmet strasti vaših i nositeljice djece vaše. A vi, zajednica muškaraca, odlikovani ste nad nama klanjanjem džuma i zajedničkim klanjanjem, obilaskom bolesnih, ispraćanjem

umrlih i neograničenim hodočašćima. A najbolje od toga je borba na Božijem putu (džihad). Neko od vas, kada krene na Hadž, ili na Umru, ili na borbenu liniju, mi čuvamo vašu imovinu, ispredamo vaše haljine i odgajamo vašu djecu. Kako onda da učestvujemo s vama u nagradi, o Allahov Poslaniče?'

Vjerovjesnik, s.a.v.a., se tada potpuno okrenuo svojim drugovima pa ih je upitao: 'Jeste li ikada čuli neku ženu da ljepše pita o svojoj vjeri od ove?' Oni su odgovorili: 'Ne mislimo da ima neka žena koja ovako ispravno prilazi ovim pitanjima!'

Tada se Vjerovjesnik, s.a.v.a., okrenuo njoj i rekao: 'Idi, o ti ženo, i izvijesti sve žene koje stoje iza tebe da lijepo slušanje svoga muža bilo koje od vas, traženja njegova zadovoljstva i slijeđenja njegove saglasnosti jeste jednako svemu pobrojanom!' Žena je tada otišla, radosno izgovarajući: 'Nema boga, osim Boga! Bog je najveći!'"[10]

U djelu Et-Tergibu ve-t-terhib se prenosi od Ebu Seida el-Hudrija: „Neka je žena došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.a., i rekla: 'O Allahov Poslaniče, muškarci odnesoše sa sobom tvoje riječi pa odredi i nama od sebe jedan dan kada ćemo ti doći da nas podučavaš od onoga čemu te je Bog podučio!' On je rekao: 'Okupite se u tom i tom danu, na tom i tom mjestu!' One su se okupile pa im je Vjerovjesnik, s.a.v.a., došao i podučavao ih od onoga čemu je njega Bog podučio."[11]

Čovjekovo srce

Primjer srca

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Srce je nazvano srcem (kalb) zbog njegovog preokretanja (tekallub). Srce je poput perke koja se u pustinji zakačila – viseći o stablu drveta – koju vjetar naopako okreće."[12]

Položaj srca u odnosu na tijelo

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „U čovjeku ima gruda mesa i krvi, pa kada je ona ispravna i zdrava, s njom je zdrav i ostatak tijela, a kada je ona bolesna, s njom je bolestan i pokvaren i ostatak tijela – to je srce."[13]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Srce je vladar i ima vojnike. Kada je vladar dobar, i vojnici njegovi su dobri, a kada je vladar pokvaren, i vojnici njegovi su pokvareni.“[14]

Čistota srca

وَ لاَ تُخْزِنِی یَوْمَ یُبْعَثُونَ * یَوْمَ لاَ یَنفَعُ مَالٌ وَ لاَ بَنُونَ * إِلَّا مَنْ أَتَی اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِیمٍ

I ne ožalosti me na Dan kad će oni oživljeni biti, na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu dođe čista srca spašen biti![15]

Allahov Poslanik, s.a.v.a. – kada je bio upitan: „Šta je čisto srce?“ – odgovorio je: „Vjera bez ikakve sumnje i strasti i djelo bez želje za dobrim glasom i pokazivanjem pred drugima.“[16]

Prostranost srca

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

Zar ti ti nismo prostranim učinili grudi tvoje?[17]

U djelu Mekarimu-l-ahlak se prenosi od Abdullaha ibn Mesuda: „Ušao sam kod Allahovog Poslanika, s.a.v.a., pa je on rekao: 'O sine Mesudov, kome Bog učini prostranim grudi njegove za islam, on je sa svjetlom od Gospodara svoga, jer kada svjetlo uđe u srce, ono se široko otvori i rasprostrani se.' Neko je upitao: 'O Allahov Poslaniče, ima li neki znak za to?' Odgovorio je: 'Da, ima: udaljavanje od Kuće obmane, vraćanje Kući vječnosti i pripremanje za smrt prije dolaska smrti; onaj ko se ustegne od Ovoga svijeta, nada u nj se skrati i on ga prepusti njegovim ljudima.'“[18]

Sljepoća srca

وَ مَنْ كَانَ فِی هَذِهِ أَعْمَی فَهُوَ فِی الْآخِرَةِ أَعْمَی وَ أَضَلُّ سَبِیلًا

Onaj ko je na Ovom svijetu bio slijep biće slijep i na Onom svijetu i daleko od svakog dobra.[19]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Najgora sljepoća je sljepoća srca.“[20]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Najteža sljepoća je zabluda nakon upute... A najgora sljepoća je sljepoća srca.“[21]

Ono što srce čini tvrdim

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَ جَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَ نَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَ لَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, Mi smo ih prokleli i srca njihova tvrdim učinili. Oni su riječi s mjesta na kojima su bile uklanjali, a dobar dio onoga čime su bili opominjani zaboravili. I ti ćeš kod njih, osim malo njih, neprestano na vjerolomstvo nailaziti, ali im oprosti i ne kori ih! – Allah, uistinu, voli one koji čine dobro.[22]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Ne govorite mnogo bez prisjećanja Boga, jer obilje govora bez prisjećanja Boga je tvrdoća srca. Zaista, najudaljeniji od Boga među ljudima je čovjek tvrdog srca!“[23]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Napuštanje robovanja Bogu čini srce tvrdim, a napuštanje prisjećanja Boga umrtvljuje dušu.“[24]

Ono što liječi srce

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg i lijek za vaša srca i uputstvo i milost vjernicima![25]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Zaista, Allah Višnji kaže: 'Zajedničko ponavljanje znanja među robovima Mojim spada u ono pomoću čega oživljavaju umrtvljena srca kada oni dospiju u tome do Moje odredbe.'“[26]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Navikavajte svoja srca na nježnost i mnogo razmišljajte i plačite iz strahopoštovanja prema Bogu!“[27]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Čovjekovo vjerovanje nije ispravno sve dok mu srce nije ispravno. A srce njegovo nije ispravno sve dok ne bude ispravan jezik njegov.“[28]

Čovjekova duša

Spoznaja duše

U djelu ‘Avali-l-leali stoji: „Kod Vjerovjesnika, s.a.v.a., je ušao čovjek po imenu Mudžaši' i upitao: 'O Allahov Poslaniče, koji je put spoznaje Istine?', a Poslanik, s.a.v.a., je odgovorio: 'Spoznaja duše.'"[29]

Duša koja sebe kori

وَ لَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

I kunem se dušom koja sebe kori.[30]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao, savjetujući Ibn Mesuda: "O sine Mesudov, umnožavaj dobra djela i činjenje dobra, jer će se i dobročinitelj i griješnik kajati: dobročinitelj će govoriti: Kamo sreće da sam povećao dobra djela!, a grješnik će govoriti: Omahnuo sam. Potvrda predočenog su riječi Višnjeg: I kunem se dušom koja sebe kori."[31]

Čišćenje duše

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَ يُزَكِّيكُمْ وَ يُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

Mi smo vam jednoga od vas kao poslanika poslali, da vam riječi Naše kazuje i da vas očisti i da vas Knjizi i mudrosti pouči i da vas ono što niste znali nauči.[32]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: "Čišćenjem duše nastaje bistrina."[33]

U djelu Medžme‘u-l-bejan se prenosi od Seida ibn Ebi Hilala: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.a., proučio ajet: Uspjeće samo onaj koji je očisti – zastao je, a zatim rekao: 'Bože moj, daj

duši mojoj njezinu svijest o Bogu, Ti Si njezin Zaštitnik i njezin Gospodar, i očisti je, Ti Si najbolji koji je očisititi može!'"[34]

Snovi

Snovi koji donose radosti

لَهُمُ الْبُشْرَى فِى الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِى الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Za njih su radosne vijesti i na Ovom i na Onom svijetu – Allahove riječi niko ne može izmijeniti – to će zaista velik uspjeh biti![35]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., o značenju riječi Višnjeg: Za njih su radosne vijesti..., rekao je: „One su lijepi snovi koje vjernik doživi pa se raduje njima na Ovom svijetu.“[36]

U djelu Kenzu-l-‘ummal od Ebu Hurejre se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.a., rekao da od vjerovjesništva nije ostalo ništa, osim radosnih vijesti. Upitali su ga: „A šta su radosne vijesti?“ Odgovorio je: „Dobri snovi.“[37]

Vrste snova

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Snovi se dijele na troje: radosne vijesti od Boga, rastuženje od strane šejtana i ono o čemu čovjek govori sam sa sobom pa to vidi u svome snu.“[38]

---

[1] El-Isra, 70.

[2] Kenzu-l-'ummal, sv. 12, str. 192, predaja 34621.

[3] Biharu-l-envar, sv. 18, str. 404, predaja 108.

[4] El-Mu'minun, 1-3.

[5] El-A'la, 14-15.

[6] Eš-Šems, 9-10.

[7] Et-Tegabun, 16.

[8] Musnedu Ibn Hanbel, sv. 8, str. 71, predaja 21368.

[9] El-Ahzab, 35.

[10] Ed-Durru-l-mensur, sv. 2, str. 518.

[11]Et-Tergibu ve-t-terhib, sv. 3, str, 76, predaja 6.

[12] Kenzu-l-'ummal, sv. 1, str. 241, predaja 1210.

[13] El-Hisal, str. 31, predaja 109.

[14] Kenzu-l-'ummal, sv. 1, str. 240, predaja 1205.

[15] Eš-Šu'ara, 87-89.

[16] Mustedreku-l-vesail, sv. 1, str. 113, predaja 124.

[17] El-Inširah, 1.

[18] Mekarimu-l-ahlak, sv. 2, str. 340, predaja 2660.

[19] El-Isra, 72.

[20] El-Emali li-s-Saduk, str. 577, predaja 788.

[21] El-Ihtisas, str. 342.

[22] El-Ma'ide, 13.

[23] El-Emali li-t-Tusi, str. 3, predaja 1.

[24] Tenbihu-l-havatir, sv. 2, predaja 120.

[25] Junus, 57.

[26]El-Kafi, sv. 1, str. 41, predaja 6.

[27] A'lamu-d-din, str. 365, predaja 33.

[28] Nehdžu-l-belaga, govor 176.

[29] 'Avali-l-leali, sv. 1, str. 246, predaja 1.

[30] El-Kijame, 2.

[31] Mekarimu-l-ahlak, sv. 2, str. 353, predaja 2660.

[32] El-Bekare, 151.

[33] Tenbihu-l-havatir, sv. 2, str. 119.

[34] Medžme'u-l-bejan, sv. 10, str. 755.

[35] Junus, 64.

[36] El-Kafi, sv. 8, str. 90, predaja 60.

[37]Kenzu-l-'ummal, sv. 15, str. 370, predaja 41418.

[38] Biharu-l-envar, sv. 61, str. 191, predaja 58.